

MESAROŠ, Arpad Franjo, slikar (Osijek, 3. IV. 1904 — 17. III. 1970). Školovao se u Osijeku, Beču i Zagrebu. Slikao portrete, pejzaže i mrtve prirode. Naginje ekspresivnu izrazu, što ga ostvaruje impulzivnim potezima kista i snažnim koloritom (*Ratkov dol kod Musića*, 1940; *Stabla kraj potoka*, 1953; *Crvena kuća*, 1960). Slikao dječje portrete, bavio se crtežom i akvarelom.

LIT.: O. Švajcer, Arpad Franjo Mesaroš (katalog), Osijek 1974. — Isti, Arpad F. Mesaroš — zaboravljeni slavonski slikar, ŽU, 1980, 29—30. O. Šr.

MESINGER, Bogdan, književnik i likovni kritičar (Šid, 25. XII. 1930). Završio je Filozofski fakultet u Zagrebu gdje je i doktorirao 1984. tezom o Slavku Kolaru. Književne radove objavljuje od 1950. Predaje na Pedagoškome fakultetu u Osijeku od 1980. Bavi se problemima lik. umjetnosti, posebno medaljerstvom; objavljuje članke i studije u periodicima, poglavito o hrv. umjetnicima te monografije i kataloge.

BIBL.: Likovne impresije, Vinkovci 1971; Svaralački nesporazum, Vinkovci 1973; Crlenjak, Borovo 1987; Predrag Goll - skicirke, Osijek 1987; Traktat o medalji — Treći Memorijal Ive Kerdića (katalog), Osijek 1987; Četvrti Memorijal Ive Kerdića (katalog), Osijek 1990; Medaljer Vanja Radauš — Peti Memorijal Ive Kerdića (katalog), Osijek 1993. O. Šr.

MEŠTRIČEVIĆ, Petar, klesar (XV. st.). Podrijetlom iz Splita, nastanjen u Zadru. Udružio se 1488. s klesarom Mihovилоm Jakovićem; sljedeće godine klesao je prozore ukrašene reljefima, životinjskim glavama i obiteljskim grbom zadarskomu plemiću Saladinu Soppeu, a 1500. vadi kamen iz kamenoloma u luci Ovčjoj na Dugome otoku.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 26, 60, 61.

MEŠTROVIĆ, Ivan, kipar (Vrpolje u Slavoniji, 15. VIII. 1883 — South Bend, SAD, 16. I. 1962). Djetinjstvo je proveo u Otavicama kraj Drniša. Tu je kao samouk stjecao prva likovna iskustva rezbareći pastirskom britvicom u drvu i mekom kamenu. U toj je sredini još bila živa tradicija narodnoga pjesništva. Nakon kraćega naukovanja u klesarskoj radionici H. Bilinića u Splitu (1900), odlazi u Beč gdje se školuje na Akademiji (1901—05). Među profesorima na Akademiji vidljiv trag u njegovu kasnijem djelu ostavio je arhitekt O. Wagner. Na njegovo formiranje, međutim utječe znatnije opća duhovna klima u Beču kojoj pečat daje pokret secesije, tada na vrhuncu. Na izložbi bečke secesije 1903. prvi put javno izlaže svoja djela. Značajno je njegovo sudjelovanje na Prvoj jugoslavenskoj umjetničkoj izložbi u Beogradu 1904. te na izložbi Hrvatskoga društva umjetnosti u Zagrebu 1905. Već s tim prvim istupima stječe glas izvanredno nadarena i osebujna umjetnika.

Na izložbi bečke secesije upoznao se s djelima franc. kipara A. Rodina. Narednih godina pokazivat će veliko zanimanje za eur. kiparsku baštinu, te za staro egipatsko i asirsko kiparstvo. Ta će nova i proširena iskustva djelovati na njegovo umjetničko sazrijevanje i idejno određenje tijekom prvoga desetljeća, o čemu govore književna djela koja čita (Tolstoj, Stimer, Nietzsche) kao i krug prijatelja iz domovine (među njima je i I. Vojnović, koji mu čita svoje djelo »Smrt majke Jugovića«). Osobito je važnu ulogu u Meštrovićevu formiranju imalo njegovo političko uvjerenje; ono će ga navesti na zamisao o nekoj vrsti političko-umjetničkoga programa, s kojim nastupa krajem prvoga i početkom drugoga desetljeća.

Većina je ranih Meštrovićevih radova simbolične tematike (*Posljednji cjelov*, *Mislilac*, *Strast*). U taj se tematski krug ubraja i *Zdenac života* (1905), prvo njegovo remek-djelo; rađeno je na Rodinov način, obilježeno pokrenutom formom i svjetlosno aktivnom površinom skulpture. Istodobno nastaje vrlo dobar portret T. Krizmana, kao i prvi Meštrovićev javni spomenik posvećen splitskome pjesniku L. Botiću. God. 1908. prelazi u Pariz, gdje nastaje tzv. *Kosovski ciklus*. Riječ je o pokušaju stvaranja i umjetničkoga oživljavanja nacionalnoga umjetničkoga mita. Ciklus obuhvaća neke od najboljih radova I. Meštrovića: *Banovića Strahinju*, *Miloša Obilića*, *Sjećanje*, *Veliku udovicu*, *Majku* (1908), *Kraljevića Marka* (1910). Nakon izložaba u Beču (1910) i Zagrebu (1910), radovi pobuđuju veliko zanimanje na Svjetskoj izložbi u Rimu (1911), gdje M. sa svojim prijateljima iz hrv. udruge »Medulić« izlaže u paviljonu Kraljevine Srbije.

Uoči I. svj. r. M. se okreće vjerskim temama. Patetična stilizacija ustupa sve više pred izražavanjem emotivnih stanja, o čemu svjedoče drveni reljefi nastali za vrijeme rata. Vedrije i poetičnije raspoloženje probija krajem ratnoga razdoblja u nizu varijacija na temu žene s muzičkim instrumentom (1918). Nakon rata vraća se u domovinu; tada započinje dugo i plodno razdoblje njegove kiparske djelatnosti. God. 1923—42. bio je i

I. MEŠTROVIĆ, *Kraljević Marko*. Split, Galerija Meštrović

rektor zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti. Novo razdoblje započinje izgradnjom grobne kapele obitelji Račić u Cavtatu (1920—23). U radovima iz 20-ih godina ponovno jača klasična sastavnica. Razmišlja o sredozemnoj baštini i Michelangelu, o kojemu 1926. objavljuje traktat u »Novoj Evropi«. Mjeru te nove klasičnosti pokazuju *Žena s violinom* (1922), *Kontemplacija* (1923), *Majka koja zavjetuje dijete* (1927), te serija ženskih aktova, uvijek raskošno bogatih, uznemirene ili suspregnute

I. MEŠTROVIĆ, *Zdenac života* u Zagrebu, detalj

